

Gara aristokrāti jeb bibliotekāri Pierīgas reģiona publisko bibliotēku novadpētniecības seminārā Stopiņos

Bibliotekārs – gara aristokrāts un speciālists arī novadpētniecības darbā. Vislabāk pazīst šo pētniecisko kodu un spēj to atslēgt caur terminiem, resursiem, atvērtiem jautājumiem un vietas izpēti kopumā. Cits lietišķāk, cits poētiskāk, kā prazdami, veicot vietējo vēstures izpēti pagātnes, tagadnes, nākotnes uzdevumā. Tieši tik vienkārši un tik neparedzami. Cilvēku rokām dažnedažādi sastrādātais un bibliotekāru apzinātais, sistematizētais un sakārtotais, savu patieso vērtību iegūs laika nogrieznī un tā lietojumā. Lai, cik trausla neveidotos šī sajūta, semināra darbā un pieredzes apmaiņā rodama gaišo un stipro klātbūtne. Pierīgas reģiona publisko bibliotēku bibliotekāru novadpētniecības semināra darbam **“Stopiņu novads Latvijas kultūrtelpā”** ir Stopiņu novada priekšsēdētāja Jāņa Pumpura uzruna un viesmīlība – maizes klaips un novada ekonomiskais raksturojums, attīstības redzējums un kultūras mantojuma bagātais saturs.

Kultūras mantojums jebkurā apvidū iezīmē noteiktas vērtības. Janīnas Kursītes uzstāšanās par tematu “Latvieša māja: Stopiņu novads” ir stāsts par kultūras mantojuma vērtībām kopumā, lai gan kopumā ne tik ļoti apzināta, ir koka arhitektūra, raksturojošie māju nosaukumi un vēstījums vai stāsts par lietām ar dvēseli.

Stopiņu novadam un bibliotekāru darbam ir savs piemērs un redzīgums, ko raksturo piederība valstij un vietas patriotisms. Pārlietas, kas rodas Stopiņu novadā, radījušas gan savu lietu stāstu, gan novada kontūras leģendu par bruņurupuci, kas “simbolizē garīgu atskārsmi, mātišķo – sargājošo

aspektu un ir viens no dievietes Māras dzīvnikiem latviešu folklorā. Bruņurupučus un zalkšus latvieši agrāk baroja ar pienu. Godājot bruņurupuci, stopiņieši, nav brīnums, ka godā arī savas mājas.” J. Kursīte.

Godībā un pagātnes faktu noskaidrošanā un pierakstīšanā, tad arī radies šis unikālais materiālu kopums. Gandrīz katrā mājā ir dzīvas lietas, kas parasti saistītas ar dzimtas nostāstiem. Spilgtas personības un saglabātā lietu pasaule, par ko runā videostāsts “No sētas uz sētu”. Vērtība ir visam - vai tā ir pirmskara dāmu apģērbu kolekcija “Brasliņās”, vai ar raksta zīmi apveltītais pelēkais laukakmens “Lielkājās”, vai dzejnieka Pētera Brūvera rakstītā vārda spēks Dzejas dienām “Kalējos”, vai liktenīgās deportācijas un atkal atgriešanas stāsts “Akācijās”. Labs ticamības un pārdomu avots skolēnu domrakstiem katrā novadā. Te iederas arī rakstnieka Viļa Veldres reiz rakstītais “vecās lietās ir daudz glītuma”.

Vitas Bangas lekcija “Ulbrokas muiža un tās apkārtnē – 20.gs.30. gadu ceļotāju atmiņās” ir kā senatnīga notikumu mozaīka - aristokrātiska un emocionāli spilgta. Minētais vēstures posms ir ceļojums laikā - Ulbrokas muiža un Ziedoņa parks, sākotnējais muižas īpašnieks Ulenbroks, citu baronu un birģermeistaru pārvaldība, vairākas pusmuižas ar dzirnavām un krogiem, zemes reformas un muižas pārbūves laiks. Viens no populārākajiem Pierīgas ekskursijas maršrutiem trīsdesmitajos gados skaitījās Rīga – Ulbroka – Šeluchina muiža (Līču krogs). V. Banga. Zināmu apsvēruma dēļ dzirdētie fakti netiks pārstāstīti, ļausim tiem noformulēties kādā iespējamā materiālā.

Semināra lekciju daļas noslēgumā Daigas Brigmanes temats “Stopiņu novada kultūras mantojums mūsdienu kultūrtelpā”, kas plašākā nozīmē, ir apliecinājums cilvēka un sabiedrības darbībai kopumā, lai veidotu vērtību, zināšanu un prasmju sistēmu, saglabājot savas identitātes pastāvēšanu. Bibliotēkas kultūrvide pielīdzināma novada jostas raksturam un seno māju kultūrainaviskajam rokrakstam, atspoguļojot vidi, kas laika gaitā izveidojusies cilvēku un vietu mijiedarbībā. Tas ir process, kas atrodas mainībā un attīstībā, rosinot domu apmaiņu un tālāku darbību. Ikgadējas ir Dzejas dienas un novada bibliotekāru talka dzejnieka un atdzejotāja Pētera Brūvera mājās “Kalēji”, muzeju nakts tematiskie pasākumi norisinās mājās “Krīvi” un “Akācijas”. Tūrisma aģentūras “Impro” izveidots maršruts ir novada viensētās “Lielkājās” un “Krīvi”. Pašvaldības nekustamais īpašums “Rozes” ieguvis jaunu vēsturisku faktu skaidrojumu, savukārt ēka “Līdumnieki”- atzīta par dzīvošanai nederīgu un zaudētu objektu.

Bibliotēkas uzdevums ir fiksēt laikmeta liecības un iegūtos materiālus padarīt pieejamus novadpētniecības resursos, tai skaitā, pētniecības laikā radītam saturam – atmiņu ierakstiem, rokrakstiem un fotogrāfijām. Jauna krājuma daļa ir arī filmas, kas iegūtas pašvaldības atbalstīto projektu rezultātā - “Kalējs kala debesīs” “Rikšiem, bērīt, es palaidu.” Pētnieciskā darba saturs un iespējas ir resursu skatāmība un lasāmība sociālajos tīklos: Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas Letonica projekts “Zudusī Latvija”, Stopiņu novada tīmekļa vietne, Twiter konts, Youtube kanāls un Biblioteka.lv. Novadpētniecības izstādes un dažādie pasākumi, kā arī veidotais novadpētniecības materiālu krājums analītikas datubāzē, šobrīd, atspoguļo 880 ierakstus par novadu.

Esam novadpētniecības datubāzes izveides sākumā, tomēr apzinātais materiālu klāsts ir gan materiālie veidojumi – josta, videostāsts, seno māju projekts, gan nemateriālā kultūras mantojuma daļa – publikācijas, mutvārdu ieraksti un dokumentu digitalizācija.

Novada kultūras mantojuma saglabāšanas uzskatāms piemērs ir divas viensētas “Kalēji”, kas apliecina savas kvalitātes un dzejas lauka enerģijas kopumu, savukārt “Krīvi” semināra dalībniekus pārsteidza ar cira kāta zupu, senu lietu un stāstu daudzveidību, kā arī ar tautas deju raito soli. Pierīgas reģiona publisko bibliotēku 46 bibliotekāru dalība novadpētniecības seminārā Stopiņos ir noslēgusies ar ieinteresētu kolēģu līdzdalību un novadpētniecības darba redzējumu Ulbrokas bibliotēkā. Ar radoša darba pētniecisko rezultātu un nedaudz privilģētu sajūtu sadarbībai ar folkloristi, literatūrzinātnieci, valodnieci, politiķi, LU Humanitāro zinātņu fakultātes profesori Janīnu Kursīti, mākslas vēsturnieci Vitu Bangu un novada vadības atbalstu. Paldies organizatoriem, lektoriem, viensētu saimniekiem un reģiona bibliotekāriem par dalību novadpētniecības semināra darbā. Pateicoties fotogrāfiju autorēm Inesei

Skrastiņai, Kristīnei Cimdiņai, Ievai Mūrniecei tīmekļa

vietnē <http://www.stopini.lv/lv/kultura/ulbrokas-biblioteka/galerijas/galeriju-arhivs> vērojams semināra darba vizuālais materiāls. Paldies Ivitai Duļbinskai par videoierakstu, kas apkopotā veidā tiks izmantots novadpētniecības darba atspoguļošanai. Paldies Stopiņu novada maizes ceptuvei SIA “Feliks M” un Guntai Elperei par goda kukuli viesiem!

Daiga Brigmane,
Stopiņu novada Ulbrokas bibliotēkas vadītāja
2017. gada 24. maijs